

Rapport fra studietur til London

14. – 18. november 2022

Thea Svendsen Eriksen

Thomas Vidnes Hansen Hagen

Lena Sannæs

A R K I V E T

Bakgrunn:

I mai 2022 søkte ARKIVET freds- og menneskerettighetscenter om 20.000 kroner fra Arkivforbundet, til gjennomføring av en studietur for å heve vår kompetanse på bevaring og formidling av digitaliserte filmer.

Målet for studieturen var London, og da nærmere bestemt Imperial War Museums som har bred erfaring på film/video-feltet. I tillegg ville vi se bruk i praksis i utstillinger ved ulike museer, for økt inspirasjon til bruk av vår egen filmsamling.

I juni fikk vi den gledelige beskjeden om at vi ble tildelt 17.000 kroner, og planleggingen kunne begynne.

Studieturen ble gjennomført 14. – 18. november 2022.

Følgende ansatte fra ARKIVET reiste: Thea Svendsen Eriksen, Thomas V.H. Hagen, Lena Sannæs.

Møte med Head of Film ved IWM:

Et viktig mål med turen var å få et møte med noen som jobber med film ved Imperial War Museums. Til vår glede fikk vi til en avtale med Matthew Lee, som er Head of Film ved IWM. Det viste seg at han til daglig har kontor plass i Manchester, men han kom ned til London for å møte oss.

Møtet var både hyggelig og informativt, og Lee bidro med stor kunnskap og oversikt over erfaringene de har gjort seg gjennom årene.

Han fortalte litt om hvordan IWM har fått digitalisert store mengder film og video de senere årene, og det var interessant å høre at de har brukt et internasjonalt firma (Memnon og LMH, som er eid av ES Broadcast) til å digitalisere, og materialet har da blitt sendt ut av landet. Digitaliseringen tar typisk opp mot et år.

Selv store institusjoner som Imperial War Museums kjøper med andre ord tjenester av kommersielle aktører.

Et viktig råd fra Lee var å skaffe seg komplett oversikt over alle de analoge bærerne, og identifisere den originale kilden til hvert opptak. Det er denne som skal digitaliseres, selv om en kanskje har flere kopier liggende.

Videre bør en ha to ulike digitale formater: Bevaringsformat (master) og tilgangsformat. Lee trakk særlig frem Matroska og FFV1 i videosammenheng.

Lee trakk også frem at en ved filformatmigrering må passe på at ingenting går tapt, og alt må derfor gjennomgås nøye før originalbærer kasseres.

Når det gjelder flytting av filer mellom systemer eller lagringssteder, foregår dette hovedsakelig på nattestid, i og med at det både er tid- og kapasitetskrevende.

En ting som slo oss gjennom dette møtet var hvor heldig stilt vi er i Norge med tilgangen til Nasjonalbibliotekets kompetanse og digitaliseringsmandat. Selv for en aktør som IWM virket det til dels komplisert å navigere i det kommersielle digitaliseringslandskapet. For små institusjoner som oss, som ikke innehar all den tekniske innsikten Lees avdeling sitter på, virker dette landskapet veldig stort å få full oversikt over.

I tillegg til de tekniske sidene ved digitalisering av film og video snakket vi med Matthew Lee om både praktiske og etiske vurderinger rundt publisering av videomateriale, med tanke på blant annet personvern, samtykkekontrakter, merking av støtende innhold og så videre. Særlig med tanke på nyere materiale som IWM samler inn eller tar imot, knyttet til britiske soldater i dag, er det en del både praktiske og etiske utfordringer å ta hensyn til. I hovedsak publiserer ikke IWM materiale som er yngre enn 20 år, uten at det nødvendigvis er en ufravikelig regel.

Høsten 2022 var de ferdige med en gjennomgang av interne etiske rammeverk for publisering, og samme høst foregikk det også et videodigitaliseringsprosjekt over hele UK, hvor blant annet IWM var opptatt av å dele best practice med andre institusjoner. Imperial War Museums er med andre ord opptatt av å dele kompetanse, og også å dele innhold. Derfor er mye av det digitaliserte materialet deres godt tilgjengelig.

IWM har på mange måter hatt en relativt ensidig samling, både tematisk, kjønnsmessig og kulturelt. Dette forsøker de å gjøre noe med gjennom nye rutiner, for eksempel ved at representanter for flere kulturelle grupper vurderer filmene i samlingen med tanke på vinkling, representasjon, holdning, bruk og så videre. Når det gjelder bruk i utstillinger er de opptatt av et godt samarbeid på tvers av fagfelt for å sørge for best mulig resultat.

Et veldig inspirerende tips Matthew Lee kom med gjaldt historikkdokumentasjon. De har god erfaring med å se gjennom filmene de får inn sammen med giver, og så tar de opp eller filmer visningen, hvor giver kommenterer fortløpende over filmen. Deretter lagrer de en versjon av filmen med stemmesporet lagt over, og bevarer dermed givers kunnskap om filmens innhold.

Museumsbesøk:

I tillegg til møtet med IWM benyttet vi studieturen til å besøke en del museer, for å få inspirasjon rundt bruk av digitalisert materiale i utstilling. En del av ARKIVETs formidling foregår gjennom utstillinger, og det å kunne bruke videomaterialet vårt mer aktivt der er et stort mål for oss.

Vi var på flere museer, men enkelte utstillinger stakk seg spesielt ut med tanke på bruk av levende bilder.

I utstillingen «[The Holocaust Galleries](#)» på IWM London har de i stor grad benyttet seg av film og video, både fra egen samling og innlånt fra andre institusjoner. Her fikk vi ikke lov til å fotografere, noe som i studieformål var litt frustrerende, for utstillingen var full av inspirerende løsninger for

sånne som ser like mye på utstillingsløsningene som på innholdet. De har også gjort noen veldig fine grep for å få frem innholdet på en god og gripende måte.

Den første delen av utstillingen inneholdt mye digitalisert film på en rekke innrammede skjermer i ulike størrelser, i tillegg til fotografier. Dette var private bilder og filmopptak fra tida før andre verdenskrig, hvor en kommer tett inn på de mange livene som ble levd, med familiehendelser, kulturelle opplevelser, ferieturer og andre ting en typisk ønsker å fange på film. En fikk også biografiske opplysninger om personer og familier som var representert. En følte at en kom tett på menneskene en så. Utvalget var fra mange ulike land, så denne delen av utstillingen hadde et tematisk, men ikke et geografisk fokus. Den fysiske utformingen av dette rommet var pen og gjennomført, med delikate farger og materialvalg. Filmene hadde en tydelig hovedrolle, og kom godt frem, til tross for det store antallet filmer.

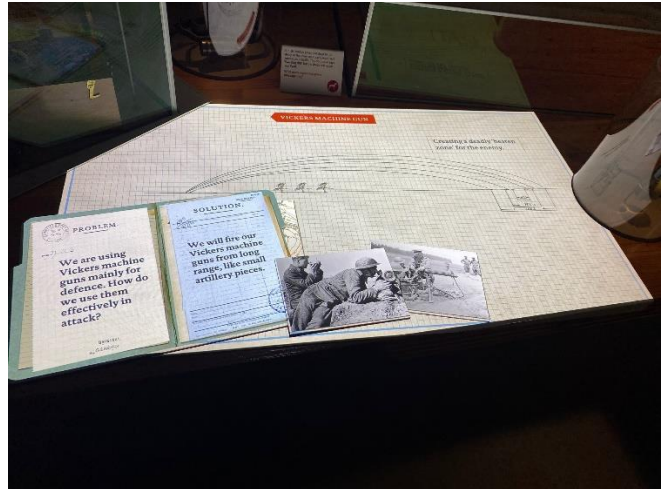
Senere i utstillingen brukte de blant annet lyd fra radiosendinger like etter frigjøringen av de mange konsentrasjonsleirene, samt nyere videoopptak med intervjuer med overlevende og etterkommere. Utstillingen ble avsluttet med en dokumentar en kunne sette seg ned for å se dersom en ønsket. Disse elementene var også gode, men det er nok særlig det første filmrommet vi husker som en både effektfull og god formidling av digitalisert materiale.

Vi var også på [Churchill War Rooms](#). Dette er et museum delt i to deler, hvor den ene delen, Cabinet War Rooms, er et nokså tradisjonelt museum over hva som foregikk i lokalene en besøker. Dette er altså kjellerlokalene britiske myndigheter brukte under andre verdenskrig, med både strategimøterom, kommunikasjonssentral og bombesikre soverom for ministre og militære ledere. I denne delen var digital formidling omtrent fraværende.

I den andre delen av museet, Churchill Museum, er hovedfokus på Winston Churchill. Noen av oss lot oss imponere av de mange kreative og interaktive formidlingsløsningene i denne delen. Det som slo oss var at det ikke nødvendigvis var særlig kompliserte løsninger, men at en med små grep kan gjøre en formidlingsstasjon spennende. For digitaliserte filmers vedkommende var det innrammingen som var interessant. Ofte ville en finne små filmsnutter i bilderammer, for eksempel

blant en samling innrammede fotografier, i nær tilknytning til en gjenstand eller lignende. Selv om det er enkle grep rammet dette inn den enkelte filmen på en måte som løftet innholdet, sammenlignet med filmer vist på en flat infovegg.

Konklusjon:

Dette var en studietur vi setter stor pris på at vi fikk gjennomført. Vi skulle gjerne snakket med flere fagpersoner rundt dette med bruk av digitaliserte filmer, men det viste seg å være vanskelig å få til. Møtet med Head of Film ved Imperial War Museums var uansett svært nyttig for oss og var virkelig verdt turen.

I tillegg til økt kunnskap rundt dette med film- og videoarkiv, fikk vi også mye inspirasjon til andre prosjekter vi jobber med på ARKIVET, og på den måten ble dette en studietur vi vil ha glede av på flere felt fremover.

Uten stipendet på 17.000 kroner ville vi nok ikke fått til en slik tur, så vi vil rette en stor takk til Arkivforbundet for at vi fikk denne muligheten.